

est ut seipsam determinet. Ergo potest anima separata vivere.

Obiici potest: 1° finis existentiae animae est ut sit pars hominis, deficiente autem homine deficit finis cur exsistat anima; ergo desinere debet dissoluto corpore.

Resp. Finis animae est ut sit pars hominis, *dist.* Finis inadaequatus et secundarius, *conc.* adaequatus et ultimus, *neg.* Ideoque cessante etiam homine licet cesseret finis inadaequatus, non tamen cessat finis ultimus, qui est perfecta possessio felicitatis, quam in hac vita anima obtinere non potest.

2° Nulla operatio animae fit sine corpore; ergo soluta a corpore nequit operari.

Resp. Nulla operatio sensibilis, *conc.* operatio intelligibilis, *subd.* ratione ipsius cognitionis, *neg.* ratione status animae quatenus est coniuncta corpori, *subd.* nulla operatio fit sine corpore tanquam conprincipio intrinseco operationis, *neg.* tanquam conditione extrinseca excitante et proponente obiecta, *subd.* ita ut proponens et excitans sit corpus tantum, *neg.* corpus et anima sentiens, *conc.*

THESIS XIX^a

Anima natura postulat ut I post hoc stadium mortalitatis alteram vitam vivat, II eamque in aeternum; est ergo anima naturaliter immortalis.

DECLARATIO. Immortalitas, si etymon spectes, opponitur morti, mortisque possibilitati. Haec primum dicta est de dissolutione compositi substantialis viventis per quam cessat vita; unde hoc sensu immortalitas esset perennitas unionis, seu vitae compositi. Quia vero et entia simplicia, ut spiritus, vere vivunt, hinc et de ipsis immortalitas dicta est, atque proprie accepta esset perennitas vitae seu operationum immanentium saltem in actu primo; ita ut, si per hypothesim pergerent esse, nec possent amplius propter aliquod impedimentum operari, quadam morte perculta dici

possent, quamvis adhuc exsisterent. Verum latiori sensu accepta immortalitas, ut communiter accipi solet cum de spiritibus sermo est, annihilationi opponitur, et immortale dicitur quod semper erit semperque vivet. Haec immortalitas vero triplex esse potest, 1° *essentialis* h. e. ex ipsa essentia rei necessario dimanans, quatenus ipsa res *a se* habet ut semper sit: 2° *naturalis*, quae est exigentia perpetuae conservationis profecta ab ipsa entis natura, quatenus hoc ens non habet in sua natura ullum principium positivum quo desinere possit, et iis est instructum proprietatis, atque iis subest legibus, quae nexae sunt ex ipsa sua natura cum perpetua exsistentia: 3° *gratuita*, quae a libera Dei voluntate, nullatenus eam postulantibus rerum naturis, pendet. Prima propria est Dei unius, tertia cuique convenire potest, secunda est ea quam animae humanae vindicamus.

Advertendum quod, licet anima naturaliter postulet unionem cum corpore, quia tamen corpus corruptibile est, contingit separatio, et contingit naturaliter sicut naturalis est corruptio corporis; quae naturalis est non quia id constitutio seu natura hominis intendat, sed quia est defectus sponte sequens ex principiis naturalibus quibus constat corpus. Hinc si corpus foret incorruptibile, anima illi coniuncta maneret semper ex conditione suae naturae, nec unquam postularet separationem; nec quaestio ulla foret de animae immortalitate.

DEMONSTRATIO I. PARTIS. Argumenta peti possunt tum ex homine in se spectato, tum ex homine comparato cum ceteris hominibus, sive cum societate, tum ex homine comparato cum ipso Deo sive cum iustitia et providentia divina. Itaque 1° ex ordine rationali. Necesse est ut expleri possit naturalis capacitas intellectus et voluntatis; nam secus natura rationalis esset monstrum, tum quia propensio naturaliter haberetur, et terminus eius esset impossibilis, quod est contradictionem: tum quia cum possit expleri capacitas partis sensibilis quae ignobilior est et ordinata ad perfectionem partis rationalis, si capacitas rationalis expleri non posset, obtineret suam perfectionem in homine quod est

ignobilius et habet rationem medii, non autem quod est nobilius et habet rationem finis, quod esset maxima inordinatio sive monstruositas: atqui ut possit expleri capacitas tum intellectus tum voluntatis requiritur altera vita: ergo.

Prob. min. Nam capacitas intellectus est ut omne ens cognoscere possit, rerum naturas intime intelligere, nexus et rationes rerum apprehendere absque commixtione erroris. Capacitas vero intellectus humani est certe cognoscendi perfecte essentias inferiorum rerum et suam; nam perfectio vis intellectivae pendet ex ipsa perfectione essentiae cui intellectus inest: ut autem vis aliqua intellectiva sit ex se par cognoscendo perfecte alicui obiecto requiritur et sufficit ut maior sit vel tanta perfectio eiusdem ac est perfectio realis obiecti: porro perfectio vis intellectivae spiritus humani et par est eius essentiae, et maior perfectione ceterarum naturalium. Ergo haec capacitas intellectus explenda est; est enim ei naturalis cum ex ipsis essentia dimanet.

Ex quo consequitur quod naturalis sit intellectui humano aliis modus perfectior quo ad actum determinetur; qui enim heic obtinet non sufficit ad eum finem. Cum igitur talis cognitio et talis determinatio non obtineatur nec obtineri possit in praesenti statu, ergo aliis status esse debet in quo illi capacitati fiat satis. Et adverte quod hoc argumento non demonstratur exigentia alterius status in quo anima sit sine corpore, id enim per accidens est, sed proprius status alterius in quo perfectius intellectus exerceri possit, quod quidem simul etiam cum corpore fieri potest. Quia vero constat in toto hoc stadio mortalitatis deesse eam perfectionem, hinc concludimus in altero stadio post hanc vitam illum perfectum modum praeparatum esse, ideoque animae naturam exigere ut corpori supersit.

Rursus capacitas voluntatis est ut bonum perfectum summum absque commixtione mali possit obtainere: atqui in hac vita utraque assecutio est impossibilis; ergo requiritur altera vita.

Prob. min. Tum quia a nemine ea perfectio unquam obtenta fuit, tum quia adsunt impedimenta quae illam pro-

hibent, nam pro intellectu impedimentum est sive ipse modulus cognoscendi praevia cognitione sensibili, qua fit ut rerum naturas nonnisi in confuso cognoscatur, sive necessitas attendendi ad alia, quibus impeditur ne vacare possit contemplationi, sive in pluribus ingenii debilitas orta ex imperfecta organizatione partis sensibilis, sive tandem brevitas vitae, quae non est satis ad omnia apprehendenda: pro voluntate autem impedimenta sunt tot mala tum interna, tum externa, quibus homines premuntur: ergo.

Arg. 2.^m Ex ordine morali. Inest nobis a natura tum desiderium inextinguibile felicitatis, tum lex necessaria praecipiens virtutem, et prohibens culpam etiam cum privatione bonorum omnium temporalium, atque ipsius vitae; atqui si altera vita non superest, haec duo sunt contradictoria. Nam in hac hypothesi maximum hominis bonum esset conservatio huius vitae et tranquilla possessio cumulatissima bonorum huius vitae: et idcirco ex desiderio felicitatis feretur homo naturaliter ad ea omnia quaerenda; at lex naturalis saepissime retraheret hominem ab iisdem bonis quaerendis, quia cum culpa coniuncta sunt: igitur contradictio habetur inter desiderium felicitatis et legem naturalem. Ergo altera vita admittenda est in qua fiat satis desiderio felicitatis, et ratione cuius observari possit lex naturalis abstinentia a pluribus bonis huius vitae.

Arg. 3.^m Ex ordine sociali. Evidens est repugnare ut necessarius sit generi humano universalis error ad recte vivendum, quia norma rectae vitae est veritas; atqui evidens est humanam societatem non posse recte consistere sine persuasione futurae vitae: ergo haec persuasio est vera.

Prob. min. Nam nequit societas recte manere nisi iura alterius serventur, auctoritati pareatur, sacrificia etiam subeantur pro bono communis, ab iis flagitiis abstineatur quae quietem socialem perturbant; atqui ad hos effectus producendos necessaria est persuasio alterius vitae: nisi enim haec adsit, tum quisque ex amore felicitatis quam solum in hac vita posset obtainere bonum suum procurabit nulla habitatione aliorum et societatis. Ergo.

Arg. 4.^m Ex ordine iustitiae. Evidens est debere esse in potestate Dei executionem completam ordinis moralis, quem ipse instituit, ita ut non possit per voluntatem creaturae ex toto impediri, sed semper Deo maneat potestas subiiciendi sibi creaturam reluctantem; ratio est quia secus Deus fieret a creatura dependens; atqui id postulat ut peccatores qui se libere subtrahunt a subiectione Dei ad ipsam revocentur per poenam eamque talem ut Deo peccatores reluctari non amplius possint; atqui huiusmodi poena nulla est in hac vita; ergo altera superest vita in qua locum habeat haec poena.

Pariter evidens est bonis operibus praemium esse retribuendum, quia evidens est melius esse virtutem sequi quam vitium; at si nullum praemium confertur virtuosis, hi sunt miserabiliores omnibus hominibus: atqui in hac vita nunquam adaequate et identidem nullatenus virtuti praemium impenditur, ut contingit in iis qui pro amore virtutis mortem oppetunt; ergo retribuendum est in altera vita.

Arg. 5.^m Ex ordine divinae providentiae. Evidens est finem creationis fuisse Deo manifestationem suorum attributorum; atqui evidens pariter est in hac tantum vita divina attributa non nisi ex parte manifestari, et si altera vita desit, falsam digni posse de pluribus divinis attributis existimationem; quomodo enim manifestatur eius bonitas, odium peccati, amor virtutis, et iustitia, si nullum praemium reservatur in altera vita suis fidelibus, quos modo ita vexari permittit, et nulla poena malis quos modo tot bonis cumulat. Ergo.

DEMONSTRATIO II. PARTIS. 1° « Unumquodque (I p. q. LXXV. a. 6°) naturaliter suo modo esse desiderat. Desiderium autem in rebus cognoscentibus sequitur cognitionem. Sensus autem non cognoscit esse nisi sub hic et nunc. Sed intellectus apprehendit esse absolute et secundum omne tempus. Unde omne habens intellectum naturaliter desiderat esse semper. Naturale autem desiderium non potest esse inane. » Ergo spiritus humanus in perpetuum durat. Hoc argumen-

tum declarandum et amplificandum est. Itaque spectamus desiderium felicitatis quod omnibus inest. Iam vero desiderium felicitatis quod omnibus inest est desiderium felicitatis non determinatae ad hanc vel illam speciem, sed felicitatis per se et felicitatis absque ulla commixtione mali; ratio est quia desiderium hoc est ipsa inclinatio voluntatis in bonum summum et infinitum sibi comparandum, quod bonum excludit omne malum. Porro hoc desiderium est I. animae naturale et necessarium: ratio est 1° quia est ipsa inclinatio voluntatis ad bonum quae est animae naturalis et necessaria: 2° quia est fundamentum et ratio omnium desideriorum; quidquid enim desideramus, desideramus quia volumus esse felices: 3° quia ex ui nullo pacto potest; nam etiam quando volumus quod nobis est malum, ideo volumus quia specie boni decepti illud apprehendimus sub aliqua ratione felicitatis. II. Est desiderium independens, h. e. desiderium entis non subordinati ad aliud ens praeter Deum, anima enim immediate refertur in Deum; in quo differt hoc desiderium a desideriis necessariis aliorum entium puta brutorum; cum enim bruta sint in bonum hominis ordinata, desiderium quoque necessarium eorum subordinatum est bono hominis, et ab eo dependens. Iam vero desiderium naturale et necessarium si sit independens debet posse naturaliter expleri quin impediri possit ob bonum cuiusque creaturae. Debet posse naturaliter expleri, quia cum sit naturale et necessarium, si non possit naturaliter expleri, natura animae esset quaedam contradictio, nam tendentia necessaria sine termino possibili est contradictio, et mens quae illum terminum ut realem apprehendit et iudicat erraret necessario, quod ad scepticismum ducit. Debet posse expleri quin impediri possit ob bonum cuiusque creaturae, quia nulli bono creaturae subordinatum est; anima enim est ab omnibus naturaliter independens. Subordinatio vero Deo, qui est auctor naturae animae et desiderii huius, postulat tantummodo ut iuxta exigentiam divinae gloriae actu expleatur vel secus huiusmodi desiderium, manente semper naturali et necessaria tendentia; ratio est quia ita potest fieri

satis et non aliter divinae iustitiae sancienti legem naturalem.

Atqui ut hoc desiderium possit expleri felicitas debet esse aeterna. Ratio est, quia si est temporaria iam ipsi commixtum est aliquod grande malum; nam vel sciunt beati desitaram aliquando suam felicitatem vel nesciunt: si sciunt, dolor ex hac cognitione ortus felicitatem omnem vitiabit; eoque magis quo maior est felicitas quam possident: si nesciunt, 1º haec ignorantia circa rem quae ad eos maxime spectat malum est, 2º etsi nesciant, tamen neque certe scient nunquam desitaram, ideoque dubitatio saltem sponte orietur an desitura sit felicitas, sed haec dubitatio satis est ad tristitiam causandam sicut certa scientia. Ergo hoc desiderium naturale et necessarium est indicium manifestum destinationis naturalis hominis ad aeternam felicitatem: haec autem nequit haberi nisi anima naturaliter sit immortalis.

2º Felicitas est praemium observatae legis naturalis; debet ergo respondere obligationi legis. Iam vero obligatio legis eo quoque redit, ut nullius boni cogitabilis desiderio licet naturae possibilis et convenientis velimus unquam legem naturalem infringere, sive ut nullum bonum licet nobis conveniens et possibile etiam tantum desideratum praeponamus fini assequendo. Atqui id ostendit felicitatem nostram debere esse aeternam; ratio est quia secus praeciperetur irrationabiliter nobis ut finem assequendum praeponamus omni bono cogitabili possibili naturae; nam tum esset aliud bonum maius fine assequendo et naturae possibile ac desiderabile, h. e. ipsa felicitas aeterna quae possibilis est naturae animae, quae potest ex se vivere in aeternum: ergo ut felicitas respondeat obligationi legis debet esse aeterna.

Obiici potest. 1º Plura desideria naturalia non implentur, ergo perperam colligitur immortalitas animae ex desiderio naturali felicitatis.

Resp. *D. Antec.* Non implentur desideria naturalia, aut etiam necessaria tantummodo, *conc.* desideria naturalia simul et necessaria et independentia, *subd.* cum desiderans fecerit satis conditionibus requisitis pro acquisitione boni

desiderati, *neg.* cum iis non fecerit satis, *subd.* manente naturali capacitate et exigentia illius boni, *conc.* non manente, *neg.*

2º Virtus est praemium sufficiens sibi, est per se amabilis, et non potest exerceri propter utilitatem; ergo non requirit praemium in altera vita.

Resp. *D. Antec.* quoad 1^{am} p. Virtus est praemium sufficiens sibi, h. e. homini virtuoso, adaequate sufficiens tanquam terminus ultimus suaे tendentiae, *neg.* sufficiens inadaequate prout est perfectio hominis adhuc existentis in via, *subd.* posita spe beatitudinis assequendae in altera vita, cuius beatitudinis est certum pignus, *conc.* remota spe beatitudinis in altera vita assequendae, *neg.* Felicitas enim quam homo naturaliter desiderat non est sita in sola possessione boni alicuius honesti, sed in possessione boni honesti quod delectet et maxime delectet, utraque enim bonitas honesta et delectabilis et quidem perfecta in beatitudine requiritur. Id porro sola virtus non praestat in hac vita.

Dist. 2^m p. Virtus est per se amabilis, h. e. est bonum honestum quod potest esse finis voluntati, *conc.* quod potest esse finis ultimus, *neg.*

Dist. 3^m p. Non potest exerceri propter utilitatem, h. e. propter consequenda bona huius vitae quae sunt viliora ipsa, *transm.* propter consecutionem finis sive ultimae felicitatis quae est eius complementum, *neg.*

Itaque cum potissimum elementum beatitudinis sit tranquillitas in possessione boni et gaudium; remota spe beatitudinis virtus nequit constituere hominis beatitudinem, quia durum est et laboriosum exercitium virtutis; e contrario autem bona sensibilia forent ea bona quae tranquillitatem et gaudium homini afferrent. In iis ergo naturaliter, propter defectum melioris et vere convenientis boni, beatitudo hominis collocaretur.

3º Si demonstratur ex desiderio immortalitas, vel etiam animae impiorum consequentur felicitatem, vel debebunt anihilari, atqui utrumque falsum est; ergo.

Resp. *Dist.* 1^m p. Si ex desiderio naturali demonstra-

retur ipsa consecutio aeternae felicitatis, *conc.* si demonstratur destinatio ad aeternam felicitatem, *subd.* omnes deberent consequi felicitatem si fiat satis conditioni requisitae quae est observatio legis, *conc.* si non fiat satis, *neg.* Porro impii non faciunt satis.

Dist. 2^m p. Impii debebunt annihilari si ipsis non maneat naturalis ea destinatio, *transm.* si maneat, ac praeterea supersit ratio ut realiter vivant semper, h. e. expiatio peccatorum, *neg.*

4° Nequit animâ habere duos fines, atqui finis beatitudinis est incompossibilis, cum informatione corporis quae est finis animae; ergo.

Resp. D. M. Nequit anima habere duos fines supremos, *conc.* duos fines quorum alter alteri subordinatur, *neg.*

D. m. Finis beatitudinis est incompossibilis cum informatione corporis simpliciter spectata, *neg.* est incompossibilis cum informatione corporis, prout modo in hoc stadio mortalitatis habetur, h. e. secundum praesentem statum, *subd.* quae tamen informatio est finis supremus animae, *neg.* finis subordinatus assecutioni beatitudinis, *conc.*

5° Anima separata est naturaliter imperfecta quia caret unione cum corpore sibi naturaliter debita, nec potest eam naturaliter rursus obtinere; carens autem perfectione sibi naturaliter debita nequit esse felix, ergo felicitas in altera vita haberri non potest.

Resp. D. M. per partes. 1° unio cum corpore est naturaliter debita animae, *dist.* ut constituat naturam hominis quae ex hac unione resultat, *conc.* ut ipsa intrinsece perfectiatur, *subd.* quoad vitam sensitivam, quae tamen rationem habet medii ordinati ad vitam intellectivam, quod medium proinde obtenta perfectione vitae intellectivae omitti sine damno potest, *conc.* quoad vitam intellectivam, *subd.* quantum determinationem ad intelligendum accipit per sensus, ita tamen ut separata possit naturaliter aliam etiam meliorem determinationem obtinere, et ita perfectius intelligere, *conc.* id non possit, *neg.*

2° Non potest anima separata naturaliter obtinere unio-

nem rursus cum corpore, primum responderi potest: *trans.* quia vitam intellectivam perfectiorem quoque illa quam modo vivit, vivere potest separata; in vita autem intellectiva finis animae consistit. Secundo responderi potest retorquendo argumentum ita: unio est naturaliter debita animae; ergo divina operatio qua corpus ei restitueretur est naturalis: non enim supernaturale est quod Deus solus facit, sed quod facit praeter et supra exigentiam naturae; si vero animae naturaliter haec unio debetur, resurrectio non est supra exigentiam naturae.

Itaque 3° Anima separata est imperfecta extrinsece quia caret unione cum corpore, *trans.* intrinsece, *subd.* ratione vitae intellectivae, *neg.* ratione vitae sensitivae, *subd.* quae ipsis necessaria est, *neg.* nullo modo est necessaria, *conc.*

D. m. Carens perfectione sibi debita naturaliter nequit esse felix, *dist.* carens perfectione extrinseca, *neg.* perfectione intrinseca, *subd.* vitae tantum sensitivae, *neg.* vitae intellectivae, *conc.*

Obiicere 6° licet quod non videantur conciliari posse quae dicta sunt in argumentis primae partis de capacitate et exigentia intellectus cum naturali ordinatione animae ad corpus; hac enim posita, intellectus noster nequit exigere nisi quod cum hac unione est consertum: porro conserta est cum ea capacitas admodum limitata intelligendi.

Respondeo haec duo hoc pacto conciliari. Nimurum intellectus humanus licet minus perfectus habet certe capacitem eam quam diximus: quod constat 1° quia propria est huius intellectus quatenus talis est, cuius obiectum sunt essentiae rerum: constat deinde 2° experientia, nam in nobis sentimus hoc desiderium innatum quod naturale est, naturalemque capacitem et exigentiam testatur. Distinguendus est autem status viae et status finis qui profecto perfectior ontologice esse debet. Iam vero exigentia ea intellectus humani satis est ut compleatur in statu finis seu beatitudinis. Hoc positio licet naturalis sit animae unio cum corpore ac determinatio ad intelligendum per sensationem, fieri potest et debet ut in statu termini qui perfectior est, naturaliter

anima exigat et perfectiorem determinationem ac perfectiores cognitiones quam nunc habeat; omnisque ratio conciliationis eo redit quod status beatitudinis perfectior esse debet statu viae, et uterque status naturaliter exigitur.

ARTIC. IV.

*De unitate specifica humanae familiae.*THESIS XX^a

Ea est unitas specifica humanae naturae ut omnes homines quotquot fuerunt et sunt originem ab uno ducere potuerint.

DEMONSTRATIO. Unitas specifica naturae alicuius hoc pacto a philosopho spectatur ut dicantur plura individua ad eandem specificam naturam pertinere quae iisdem constant essentialibus notis. Physiologi duos potissimum characteres statuunt identitatis specificae plurium viventium vitam animalem, primum nempe situm in *similitudine qualitatum*, alterum (quod ad quamdam similitudinem redit) positum in mutua perenni foecunditate, h. e. in eo quod ex iis viventibus quicumque mas cum quacumque femina, et vici- sim simul congreduintur, dummodo per accidens facultas naturalis non sit vitiata, valeant prolem propagare sibi similem pariter foecundam, atque ita porro sine fine. Specifica unitas consistere potest sine unitate originis: per se enim individua simillima esse possunt ac potentia coire invicem ad gignendam prolem perpetuo foecundam, sive ea sint tandem ab uno, sive a pluribus; id enim naturae extrinsecum est. Nihilominus e converso concedunt omnes physiologi et philosophi ea individua contineri eadem specifica unitate naturae, quae ab uno communi stipite per successivas generationes originem ducunt: per generationem enim generans producit sibi simile, et alioquin nisi adsit similitudo specifica constat prolem genitam carere foecunditate.

Generatio definitur *origo viventis a vivente coniuncto in similitudinem naturae*. Scilicet ut generatio sit, a) gignens et genitus esse debent, alter ab altero, ideoque distincti: b) uterque debet esse vivens: c) alter ab altero, ut diximus, originem ducere debet, quae origo α) debet esse vitalis, h. e. per actionem propriam viventis: β) debet esse per communicationem propriae substantiae generantis, quod significatur cum dicitur: a vivente *coniuncto*: γ) debet esse origo talis ut vi ipsius actionis qua aliquid a vivente procedit, id quod procedit sit simile in natura illi a quo procedit. Cum haec simul habeantur constat vera generatio, ut manifeste liquet in propagatione animalium et hominum, quae generatio propria appellatur.

Unitas specifica naturae humanae negata est a quibusdam physiologis, licet ab aliis, iisque magni nominis hac nostra aetate sit acerrime propugnata.

Quemadmodum diximus, unitas specificae naturae perse constare sibi potest sine unitate originis; quapropter physiologi illi qui unitatem specificam tuentur, nec tamen revelationem recipiunt, quamvis concedant potuisse homines omnes ab uno propagari, atque id probabile esse, negant tamen se posse hanc quaestionem scientifice dirimere. Est enim factum, cuius nullum indicium certum ratio humana per se ipsam invenire potest. Cum heic tantum philosophos agamus, nostrum est unitatem specificam humani generis demonstrare ita ut in tuto sit haec veritas, potuisse nempe omnes homines ab uno originem ducere.

Sane huic unitati specificae suffragantur maxime naturales scientiae, quae specificam naturae humanae unitatem probant, ut ab uno stipite potuerit universa oriri. Etenim haec modo sunt certa decreta penes rerum naturalium sapientes tractatores: characteres speciei unius esse filiationem perennem et similitudinem. Iam vero 1° ex commixtione cuiuscumque stirpis (razza) hominum, propagatio haberi potest sine fine. Copulatio speciatim Albi et Nigri, de quibus potior fuit dubitatio fecunda est perenniter pluribus in locis; quare si alicubi minus fecunda est, id ex causis ex-

trinsecis et ex medio, in quo versantur homines, repetendum est. Imo copulatio inter stirpes maxime diversas fecundior aliquando est quam in eadem stirpe. Porro ex animalibus diversae speciei obtinetur quidem aliquando series animalium *Hybridorum*; requiritur tamen ad hoc industria specialis, ut fecunditas perduret; et nihilominus tandem post alias generationes proles redit ad species primitivas, quemadmodum contingit in regno vegetabili. At in commixtione diversarum stirpium hominum nulla specialis industria intercedit, prolesque similis priori sine fine propagatur.

Quod spectat ad qualitatum similitudinem, ea 1° colligitur ex perenni filiatione; 2° individua cuiuscumque speciei viventis, ideoque etiam speciei humanae subesse debent iis modificationibus quae per vires physicas induci possunt. Nequit proinde immunis esse homo ab iis plus minus patiendis modificationibus, quae in aliis quoque speciebus brutorum et plantarum sunt. Hae diversae modifications igitur similitudinem propriam individuorum eiusdem speciei tollere non possunt; neque sane a physiologis ut differentiae specificae habentur. Atqui differentiae omnes, quae inter stirpes humanas intercedunt, ex causis physicis agentibus in nos repeti possunt.

Rursus 3° quae iuxta omnes physiologos valent in cunctis speciebus brutorum et plantarum, valere etiam debent in specie humana; ideoque fas esse debet eodem modo de illa ac de his ratiocinari. Atqui non maiores sunt differentiae quae existunt inter homines, quam quae locum habent in eadem aliqua specie ab omnibus recepta plantarum aut brutorum. Sane in animalibus eiusdem speciei qualitates obtinent quosdam gradus qui in uno individuo reperiuntur, non in alio; ita tamen ut si individua singula iuxta ponantur possit per differentias insensibiles fieri transitus ab uno extremo ad aliud absque abnormi intercapidine, secus ac contingat inter individua diversae speciei. Id vero contingit in homine. Si comparentur invicem omnes, et veluti iuxta ponantur, difficilius erit invenire differentias quam similitudines: ita quoad colorem, staturam, et cranii capacitatem;

quum inter hanc capacitatem et eam, quae brutis competit, intervallum ingens intercedat. Ita quoque quoad durationem gestationis uteri, et durationem vitae, et dispositionem ad morbos, quae in diversis brutorum speciebus diversae sunt, similes autem reperiuntur in individuis eiusdem speciei: atqui similes quoque eae sunt inter omnes stirpes humanas. Rursus quoniam potissimae differentiae desumuntur ex diverso colore, et ex diversa structura cranii; advertendum est quod hae differentiae non procedunt associatae, sed qui e. g. differunt ratione coloris, convenient frequenter ratione structurae cranii, et qui colore convenient, differunt cranio, atque vicissim: quare si differre specie dicas eos qui colore differunt, eosdem ad eandem pertinere speciem eodem iure alius affirmabit propter structuram cranii. Scilicet hae differentiae sunt accidentales. Praeterea constat nunquam in una specie vegetalium aut brutorum apparere *accidentaliter* characteres, qui *proprietatis* sunt alterius speciei; atqui in quavis stirpe humana manifestantur *per accidens* identidem characteres alterius stirpis, ut certa structura cranii, color niger aut albus etc. Ergo omnes stirpes humanae sunt eiusdem speciei.

Etsi autem, quod maxime adversarii urgent, Albus nunquam transeat in Nigrum, et vicissim; id non probat diversas esse species Album et Nigrum; nam 1° color est per se aliquid nimis accidentale, pendens plurimum a medio in quo homines degunt; potuit vero 2° olim per causam aliquam extrinsecam determinatio certi coloris induci, quae deinceps nulla alia causa superari potuerit, ideoque constans fuerit. Cum vero Albus et Niger sint duo extrema seriei humanae, quando in eodem medio versantur, nequeunt ita modificari, ut effectus sit idem in utroque, quia elementum diversum et oppositum in utroque existens identitatem effectus ex eo pendentes prohibere debet. Ceterum apparatus pigmentalis inter derma et epidermidem internam, a quo color niger hominis nigri dependet, sub pelle quoque hominis albi reperitur licet definitus aliquo tantum loco. Atque haec ex ea naturali scientia quam appellant Anthropologiam (cf. An-